

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/18-12/35
Urbroj: 50301-25/14-18-13

Zagreb, 26. travnja 2018

Hs**NP*021-12/18-09/19*50-18-04**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno:	26-04-2018		
Klasifikacijska oznaka:	021-12/18-09/19	Org. jed.	65
Uružbeni broj:	50-18-04	Prit.	Vrij.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće o radu pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za 2017. godinu - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 021-12/18-09/19, urbroja: 65-18-03, od 4. travnja 2018. godine

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13, 113/16, 69/17 i 29/18), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za 2017. godinu daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na Izvješće o radu pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za 2017. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pravobraniteljica za osobe s invaliditetom, aktom od 27. ožujka 2018. godine, ukazuje na sljedeće:

Vezano uz Sažetak Izvješća točka 4. „Prijedlozi i preporuke za izmjene i dopune propisa“, a vezano uz Savjetovanje o Nacrtu prijedloga Iskaza o procjeni učinaka propisa za Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Izvješće o provedenom savjetovanju za Nacrt prijedloga Iskaza objavljeno 4. travnja 2018. godine. Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom dostavila je jedan prijedlog, koji je primljen na znanje. Slijedom navedenoga, bilo je potrebno u pripadajućoj tablici izmijeniti brojeve u odgovarajućim rubrikama.

Vezano uz točku 7.3. „Zaštita mentalnog zdravlja u zajednici“, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo zdravstva započelo s izradom Nacionalne strategije zaštite mentalnog zdravlja za naredni period. Sukladno preporukama iz provedenog Twinning projekta „Osiguravanje optimalne zdravstvene skrbi za osobe s problemima mentalnog zdravlja“, a vezano uz razvoj zaštite mentalnog zdravlja u zajednici, Ministarstvo zdravstva je pokrenulo pilot projekt u suradnji s tri bolničke ustanove. Iskustva iz predmetnog pilot projekta i primjeri dobre prakse koristit će se za daljnje aktivnosti na ovom području.

Vežano uz točku 13. „Zdravstvo“, pravobraniteljica za osobe s invaliditetom ukazuje na nedostatak stručnih kadrova u zdravstvenim ustanovama u radu s djecom s teškoćama u razvoju. Posebno pritom ističe primjer upućivanja preporuke zapošljavanja radnih terapeuta u Kliničkom bolničkom centru Osijek. Ovim putem Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost da je Ministarstvo zdravstva u srpnju 2017. godine, povodom zahtjeva Kliničkog bolničkog centra Osijek izdalo suglasnost za zapošljavanje na neodređeno vrijeme pet prvostupnika radne terapije, čime je preporuka pravobraniteljice za osobe s invaliditetom izvršena.

Također, pravobraniteljica za osobe s invaliditetom upozorava na preporuku vezanu uz poboljšanje bolničkih smještajnih kapaciteta u Zavodu za dječju i adolescentnu psihijatriju Kliničkog bolničkog centra Osijek, što uključuje renovaciju i opremu prostora. Vežano uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Ministarstvo zdravstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2017. godinu osiguralo sredstva za financiranje uređenja spomenutog prostora te je prema podacima kojima raspolažemo prostor Zavoda za dječju i adolescentnu psihijatriju uređen. Ispunjenjem navedene preporuke osigurana je kvalitetna zdravstvena zaštita djece i adolescenata s mentalnim poteškoćama u navedenoj zdravstvenoj ustanovi.

Vežano uz točku 14. „Rane intervencije i djeca s teškoćama u razvoju“ u kojem pravobraniteljica za osobe s invaliditetom govori o Nacionalnom okviru za rani probir i dijagnostiku djece s poremećajima iz autističnog spektra Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo zdravstva u suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja, Ministarstvom za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku tijekom 2017. godine nastavilo surađivati na projektu usmjerenom na rješavanje pitanja djece i odraslih sa poremećajima iz autističnog spektra. U okviru ovih aktivnosti priprema se potpisivanje sporazuma o suradnji s UNICEF-om, Uredom za Hrvatsku na provedbi Pilot projekta sukladno izrađenom Nacionalnom okviru za rani probir i dijagnostiku djece s poremećajima iz autističnog spektra i uspostavu regionalnog dijagnostičkog centara. Prvi centar planira se ustrojiti za područje Osječko-baranjske županije, u sklopu Zavoda za dječju i adolescentnu psihijatriju Kliničkog bolničkog centra Osijek te će isti biti primjer dobre prakse za uspostavu ostalih dijagnostičkih centara na regionalnoj razini. U okviru predmetnih aktivnosti planira se nabava opreme za potrebe Zavoda za dječju i adolescentnu psihijatriju Kliničkog bolničkog centra Osijek, edukativni programi za stručnjake, jačanje koordinacije s djelatnicima iz primarne zdravstvene zaštite i drugim zdravstvenim ustanovama u regiji, kao i s ustanovama iz područja socijalne skrbi i obrazovanja.

Vežano uz točku 18. „Pristupačnost“ – „Pristup dobrima i uslugama“, Vlada Republike Hrvatske ističe da je, vežano uz višekratno predlaganje pravobraniteljice za osobe s invaliditetom, da osobe s invaliditetom budu obvezni članovi povjerenstva za tehnički pregled građevina, Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja više puta dalo svoje očitovanje u kojem je objašnjeno tko može biti sudionik u gradnji koji sudjeluje na tehničkom pregledu građevine. Sukladno navedenom, sudionici u gradnji mogu biti osobe koje ispunjavaju uvijete propisane Zakonom o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje (Narodne novine, broj 78/15) i Zakonom o komori arhitekata i komorama inženjera u graditeljstvu i prostornom uređenju (Narodne novine, broj 78/15). Osobe koje ispunjavaju propisan uvjet mogu biti ujedno i osobe s invaliditetom, ali ne i obrnuto.

Vezano uz Sažetak Izvješća točka 24. „Međunarodna suradnja“, Vlada Republike Hrvatske napominje da je nepotpuna informacija vezano uz međunarodnu suradnju Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom gdje se navodi sljedeće:

„Predstavnik Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom sudjelovao je u studijskom posjetu finskim institucijama u okviru projekta Mjerenje (ne)jednakosti u Hrvatskoj“. Naime radi se o projektu „Mind the gap – Mjerenje nejednakosti u Republici Hrvatskoj“ koji je sufinanciran sredstvima Opće uprave za pravosuđe Europske komisije u okviru programa „Prava, jednakost i građanstvo“ i proveden u partnerstvu Centra za mirovne studije (kao nositelja projekta), Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Ureda pučke pravobraniteljice, Srpskog narodnog vijeća i austrijskog instituta Ludwig Boltzman. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina vodio je provedbu aktivnosti studijske posjete hrvatske delegacije od 28. do 31. ožujka 2017. godine finskim institucijama/organizacijama koje suradnički sudjeluju u prikupljanju podataka o nejednakosti i diskriminaciji u Finskoj (Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo rada i gospodarstva, Ministarstvo za socijalna pitanja i zdravlje, Nacionalni institut za zdravlje i blagostanje, Ured pučkog pravobranitelja, Institut za društvena istraživanja i Finska liga za ljudska prava).

Vezano uz Izvješće točku 1. „Uvod“, Vlada Republike Hrvatske daje načelnu primjedbu na dostavljeno Izvješće pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za 2017. godinu smatrajući ga necjelovitim budući da su u Izvješću u najvećem dijelu navedene samo nepravilnosti i negativna postupanja utvrđena tijekom 2017. godine, a ne i pozitivni pomaci učinjeni po istoj temi tijekom izvještajnog razdoblja o kojima su ministarstva dostavljala izvješća iz svoje nadležnosti Uredu pravobraniteljice. Nadalje, kada se govori o pritužbama građana te podacima koliko je pritužbi bilo u pojedinom području, navedeni podaci uspoređuju se samo s brojem pritužbi upućenih pravobraniteljici prethodne godine, a ne i u odnosu na ukupan broj osoba s invaliditetom. Primjerice, u 2017. godini u sustavu socijalne skrbi bilo je evidentirano ukupno 97.546 djece s teškoćama i odraslih osoba s invaliditetom, a pravobraniteljica navodi podatak da joj se 301 osoba s invaliditetom obratila pritužbom. Iz navedenog proizlazi da je svoje nezadovoljstvo iskazalo 0,3% osoba s invaliditetom - korisnika socijalne skrbi. Nadalje, prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo koji vodi Registar osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, na dan 14. travnja 2016. godine u Hrvatskoj je živjelo 511.850 osoba s invaliditetom. U odnosu na 301 pritužbu osoba s invaliditetom koje su upućene Pravobraniteljici, može se zaključiti da je radom sustava socijalne skrbi nezadovoljno 0,05% građana s invaliditetom.

Vezano uz točku 4.1. „Mirovinsko osiguranje“ u kojoj se navodi kako Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: HZMO) ne primjenjuje odredbu članka 84. Zakona o općem upravnom postupku (Narodne novine, broj 47/09, u daljnjem tekstu: ZUP) prema kojoj se stranci omogućava uvid u spis i umnožavanje dokumenata iz spisa, Vlada Republike Hrvatske ističe da isti nisu točni. HZMO je uputama Razgledavanje spisa - članak 84. ZUP-a od 8. srpnja 2014. godine te dopunama Uputa od 19. rujna 2016. i 28. veljače 2018. godine detaljno uredio postupak razgledavanja spisa prema odredbama članka 84. ZUP-a. Strankama, tj. osiguranicima i korisnicima te njihovim opunomoćenicima omogućeno je umnožavanje pojedine dokumentacije iz spisa fotokopiranjem i slikanjem/fotografiranjem.

Nadalje, za navode o utvrđenim tjelesnim oštećenjima gluhih osoba prema ranijim propisima, Vlada Republike Hrvatske ističe da je prema članku 71. nove Uredbe o metodologijama vještačenja (Narodne novine, broj 67/17, u daljnjem tekstu: Uredba) koja je

stupila na snagu 20. srpnja 2017. godine, osobama kojima je prema prijašnjim propisima za isto stanje organizma bio utvrđen manji postotak tjelesnog oštećenja, nego što je za to isto tjelesno oštećenje propisano novom Listom postotaka oštećenja organizma koja je sastavni dio Uredbe, na zahtjev korisnika omogućeno utvrđivanje povoljnijeg postotka oštećenja, s time da opseg novčane naknade u odnosu na to tjelesno oštećenje ostaje nepromijenjen.

Vezano uz točku 7. „Osobna sloboda i sigurnost“, uz koju se navodi da je u Republici Hrvatskoj tisuće osoba s invaliditetom prisilno smješteno u instituciju socijalne skrbi, Vlada Republike Hrvatske naglašava da je člankom 17. Zakona o socijalnoj skrbi (Narodne novine, br. 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17 i 130/17) propisano da:

- korisnik prava u sustavu socijalne skrbi ima pravo sudjelovati u procjeni stanja, potreba i odlučivanju o korištenju usluga te pravodobno dobiti informacije i podršku za donošenje odluka;
- korisniku prava u sustavu socijalne skrbi ne mogu se pružati socijalne usluge bez njegovog pristanka, odnosno pristanka njegovog skrbnika ili zakonskog zastupnika, osim u slučajevima propisanim zakonom;
- u postupcima u kojima se odlučuje o djetetovim pravima i interesima djeteta ima pravo na prikladan način saznati važne okolnosti slučaja, dobiti savjet i izraziti svoje mišljenje te biti obaviješteno o mogućim posljedicama uvažavanja njegovog mišljenja. Mišljenje djeteta se uzima u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelosti;
- osoba lišena poslovne sposobnosti, sukladno svojim mogućnostima, ima pravo sudjelovati i dati mišljenje u postupcima u kojima se odlučuje o njezinim pravima i interesima.

Centri za socijalnu skrb koji su nadležni za donošenje odluke o smještaju korisnika u ustanove u sustavu socijalne skrbi obavezni su postupati sukladno gore navedenim zakonskim odredbama. Ukoliko je pravobraniteljica u „tisuću slučajeva“ utvrdila da ove odredbe nisu poštovane, tj. da su prekršena prava ovih korisnika, bila je dužna izvijestiti Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku o kršenju prava svakog korisnika kako bi se navedeni propusti ispravili. Budući da Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku nije zaprimilo pojedinačne obavijesti o kršenju prava osoba s invaliditetom, Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da je navedena tvrdnja dana paušalno, bez odgovarajućih dokaza o stvarnom kršenju prava svakog pojedinog korisnika.

Vezano uz točku 7.4.1. „Obilasci na temelju Zakona o nacionalnom preventivnom mehanizmu“ – Obilazak Kaznionice u Glini i Obilazak Zatvora u Bjelovaru, u svom Izvješću pravobraniteljica je zaključila kako su uvjeti izdržavanja kazne za osobe s invaliditetom u Kaznionici u Glini u potpunosti usklađeni sa svim Konvencijama i nacionalnim zakonodavstvom te je zatvorenici osigurano sve što im je potrebno. Nadalje, što se tiče obilaska Zatvora u Bjelovaru, Vlada Republike Hrvatske ističe kako u tom kaznenom tijelu (koje nije primjereno za osobe s invaliditetom i osobe teške pokretljivosti) nije bilo zatvorenika s invaliditetom.

Vezano uz navode u Izvješću koji se odnose na Zatvorsku bolnicu u Zagrebu sve preporuke koje su dane povodom obilaska Zatvorske bolnice u Zagrebu su prihvaćene i prema njima se i postupa sukladno organizacijskim i materijalnim mogućnostima, o čemu je dostavljeno očitovanje pravobraniteljici za osobe s invaliditetom.

Ovom prilikom Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo pravosuđa nakon sastanka održanog 9. ožujka 2018. godine s pravobraniteljicom na temu pristupačnosti

pravosudnih tijela osobama s invaliditetom, iniciralo susret s predstavnicima Ministarstva financija, Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije i Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom na kojem se planira odabrane predstavnike upoznati s obvezama Republike Hrvatske za osiguravanjem pristupačnosti objekata pravosudne mreže i konkretnim prijedlozima inicijativa/projekata kojima bi se to moglo ostvariti.

Vezano uz točku 8. „Članak 15. sloboda od mučenja ili okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja“, navodi se da provođenje mjera prisile u ustanovama socijalne skrbi nije u skladu sa Zakonom o zaštiti osoba s duševnim smetnjama (Narodne novine, broj 76/14), a da svakako nije u skladu sa zahtjevima Konvencije o pravima osoba s invaliditetom. Nadalje, navodi se da nema kontrole nad primjenom mjera prisile, pa stoga nema niti sankcioniranja prekršitelja ljudskih prava u ovom području.

Uz ovaj navod Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost da je člankom 67. Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama propisano da ustanove socijalne skrbi mogu primjenjivati mjere prisile prema osobama s težim duševnim smetnjama koje su smještene u tim ustanovama, pod uvjetima i na način propisan odredbama ovog Zakona. Također Vlada Republike Hrvatske napominje da su domovi socijalne skrbi, ukoliko imaju potrebu primjenjivati mjere prisile, dužni imati Protokol o sputavanju/ograničavanju, a sastavni dio ovoga Protokola su obrasci o načinu, vremenu i razlozima sputavanja te mjesečna evidencija korisnika za koje je odobreno sputavanje/ograničavanje. Naime, sve su ustanove bile obvezne u roku od mjesec dana od dana stupanja na snagu Pravilnika o vrstama i načinu primjene mjera prisile prema osobi s težim duševnim smetnjama (Narodne novine, broj 16/15) donijeti upute o pravilima postupanja radnika ustanove u situacijama agresivnog ponašanja pacijenta prije, u tijeku i nakon primjene mjera prisile te strategiju prevencije nasilja na radnom mjestu. U slučaju kada iz objektivnih razloga nije moguće postupanje prema ovim odredbama, osoba kod koje je indicirana primjena mjera prisile mora biti neodložno premještena u nadležnu psihijatrijsku ustanovu. Nadalje, još 2014. godine donesen je Pravilnik o standardima kvalitete socijalnih usluga (Narodne novine, broj 143/14) kojim je propisano 17 standarda kvalitete koji se primjenjuju na sve socijalne usluge. Standardi su podijeljeni u četiri šira područja kojima se naglašavaju ključni aspekti socijalnih usluga: usmjerenost prema korisniku, zaštita prava, rukovođenje i upravljanje te okoliš. U vezi s tim Vlada Republike Hrvatske navodi da je Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku svim pružateljima socijalne usluge smještaja (državni domovi i domovi drugih osnivača) dostavilo upitnik o provedbi dva standarda kvalitete Sigurnost od izrabljivanja i Restriktivni postupci u okviru usluge smještaja, te je temeljem analize dostavljenih odgovora zaključeno sljedeće:

- u okviru uvođenja standarda kvalitete socijalnih usluga, a sukladno individualnim potrebama korisnika, pružatelji usluge smještaja imaju protokole/odluke/smjernice o sputavanju korisnika kojima se utvrđuje primjena ograničavanja osoba s invaliditetom. Protokolom su razrađeni postupci prilikom ograničavanja/sputavanja, nepredviđene situacije, razlozi (zdravstveni ili sigurnosni), te sredstva kojima se isto vrši. Protokol/odluke/smjernice donose se u suradnji s nadležnim liječnikom specijalistom psihijatrije te se strogo prati njegova primjena
- također, većina pružatelja usluge smještaja izradila je i usvojila etički kodeks profesionalnog ponašanja osoblja
- o primjeni restriktivnih postupka odlučuje liječnik specijalist psihijatrije. U žurnim slučajevima odlučuju članovi stručnog tima ustanove uz obaveznu (telefonsku) konzultaciju s liječnikom specijalistom psihijatrije, odnosno liječnikom opće medicine i skrbnikom. Restriktivne postupke provodi stručno zdravstveno osoblje ustanove

- za većinu korisnika izrađeni su individualni planovi u suradnji s korisnicima, članovima njihove obitelji odnosno skrbnicima, a prema potrebi i s liječnikom specijalistom psihijatrije, te su u individualnim planovima jasno definirana ograničenja u odnosu na pojedinog korisnika
- odluka o primjeni restriktivnih postupaka uglavnom se donosi u pisanom obliku odnosno donosi se pisana preporuka doktora specijalista psihijatrije, a njihova primjena traje što je kraće moguće odnosno samo dok za nju postoji potreba radi zaštite korisnika od samoozljeđivanja i zaštite ostalih korisnika koji mogu biti ugroženi određenim ponašanjem drugog korisnika
- većina pružatelja usluge smještaja ne primjenjuje izolaciju kao restriktivnu mjeru i nikada je nisu primjenjivali, dok se kod ostalih pružatelja primjenjuju u slučaju autoagresivnog, agresivnog i destruktivnog ponašanja korisnika. Tijekom 2015. godine ova restriktivna mjera primijenjena je u odnosu na 18 korisnika što čini 0,32 % korisnika kojima se pruža usluga smještaja
- polovica pružatelja usluge smještaja nikada ne primjenjuje fizičko sputavanje kao restriktivnu metodu, dok je ostali primjenjuju u situacijama kada kod korisnika postoji opasnosti od ugroze vlastitog i/ili tuđeg života, potpune dezorijentiranosti, psihomotornog nemira i prevencije pada
- pružatelji usluga smještaja primjenjuju davanje lijekova kao restriktivnu metodu sukladno nalogu liječnika specijalista psihijatrije i to u slučajevima autoagresivnog i agresivnog ponašanja korisnika. Tijekom 2015. godine ova restriktivna mjera primijenjena je u odnosu na 237 korisnika, odnosno 4,19 %
- pružatelji usluge smještaja kao oblike svakodnevnog sputavanja korisnika primjenjuju imobilizaciju i fiksaciju tijekom noćnog spavanja radi prevencije pada, u stanjima izuzetne agresivnosti korisnika kao i zbog unošenja stranih tijela u usta. Kao najčešći oblik ograničavanja slobode korisnika, pružatelji usluga primjenjuju zabranu, tj. ograničavanje kretanja unutar ustanove ili zabranu izlaska izvan ustanove bez pratnje
- pored navedenoga, pružatelji usluge smještaja kao ostale restriktivne mjere navode pedagoške mjere poput usmenog i pisanog upozorenja te djelomičnog ili potpunog ograničavanja kretanja korisnika u smislu zabrane izlaska izvan ustanove bez pratnje, a radi sprječavanja i otklanjanja negativnih oblika ponašanja, a u provedbu se, po potrebi, uključuju psiholog, pedagog ili medicinska sestra
- u svrhu prevencije i umanjivanja rizika od izrabljivanja (iskorištavanje, fizičko zlostavljanje i zanemarivanje, psihološko zlostavljanje ili zanemarivanje, seksualno zlostavljanje, financijsko zlostavljanje, ponižavajuće postupanje i sl.), provode se edukacije osoblja putem raznih radionica i seminara, savjetodavni rad s roditeljima, korisnicima i osobljem u svrhu prepoznavanja oblika izrabljivanja, informiranje o pravima i kontinuirano poticanje razvoja svijesti korisnika o prepoznavanju opasnih situacija i ponašanja kroz individualne razgovore i grupne tematske diskusije, te osnaživanje korisnika kroz samozastupanje
- u slučaju pojave ponižavajućeg postupanja prema korisniku, korisnici se obraćaju osobi od povjerenja (stručni radnik zaposlen u ustanovi, član obitelji ili skrbnik), te se reagira bez odlaganja, odmah po saznanju o ponižavajućem postupanju
- u slučaju pojava nepravilnosti u postupanju prema korisnicima usluga, a posebno pri prijavi nasilja u ustanovi, Služba za upravni i inspekcijski nadzor u kojoj su ustrojani Odjeli za upravni i inspekcijski nadzor, izvidom na terenu utvrđuje činjenično stanje i poduzima zakonom propisane korake odnosno kaznene prijave protiv počinitelja.

Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da navodi u točki 8. vezani uz domove nisu točni. Još se jednom naglašava da je svaki građanin, a tako i

pravobraniteljica, dužan obavijestiti i Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku u kojim se domovima krše ljudska prava vezana uz mjere prisile, a ne samo Povjerenstvo za zaštitu osoba s duševnim smetnjama.

Vežano uz točku 9. „Jednakost pred zakonom“, te 9.1. „Skrbništvo i postupke radi lišenja i vraćanja poslovne sposobnosti“, Vlada Republike Hrvatske ističe da Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku poduzima korake kako bi educiralo stručne radnike centara za socijalnu skrb o značaju odredbi Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u pogledu lišenja poslovne sposobnosti osoba s invaliditetom i njihovog zadržavanja u ustanovama te ujednačilo praksu postupanja centara za socijalnu skrb prilikom priznavanja prava na dugotrajni smještaj osoba lišenih poslovne sposobnosti. U tom smislu Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku ima u planu organiziranje regionalnih aktiva za stručne radnike centara za socijalnu skrb u svrhu edukacije o dužnosti poštivanja odluka štićenika kod obavljanja skrbničke dužnosti na način da se što manje zadire u autonomiju pojedinca, kao i edukacije vezane za individualno planiranje i značaj sudjelovanja korisnika i izražavanja njegovog mišljenja u postupcima u kojima se odlučuje o njegovim pravima i interesima.

U odnosu na dio Izvješća koji se odnosi na točku 10.1. „Rodiljne i roditeljske potpore“ Vlada Republike Hrvatske naglašava:

Vežano uz navode, odnosno prijedloge Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom iznesene na Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopuni Zakona o roditeljskim potporama za povišenje naknada roditeljima koji koriste pravo na dopust radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, Vlada Republike Hrvatske ističe da je primjedba djelomično prihvaćena na način da je povećana novčana potpora za zaposlene i samozaposlene roditelje koji koriste dopust radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju sa 65% na 70% proračunske osnovice, a isto tako je povećana i visina novčane naknade zaposlenog ili samozaposlenog roditelja za rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta s 50% na 70% proračunske osnovice. Ostali prijedlozi Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za izmjene pojedinih odredbi Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama nisu bili izravno vezani uz ciljeve koji su se predmetnim Nacrtom prijedloga zakona namjeravali postići. Naime, predložene zakonske promjene bile su planirane i usmjerene prema povećanju visine novčanih potpora za vrijeme korištenja prava te sadržajem istih nisu obuhvaćena eventualna druga područja ovog propisa. Stoga je primarna namjera predloženih zakonskih promjena bila da se dodatno potakne korištenje roditeljskog dopusta od strane oba roditelja kako bi se omogućilo roditeljima primjereno vrijeme za brigu o djetetu i socijalnu sigurnost obitelji odnosno osiguralo vremensko razdoblje za dopust poslije rođenja djeteta, tijekom njegove najranije dobi. U tom smislu, prilikom budućih izmjena propisa kojim će se na sveobuhvatan način pristupiti poboljšanju zakonske regulative u području roditeljskih i roditeljskih potpora razmotrit će se sva otvorena pitanja u pogledu ostvarivanja prava pojedinih skupina korisnika.

Vežano uz točku 12. „Sloboda od izrabljivanja, nasilja i zlostavljanja“ – Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, broj 70/17), u odnosu na dio Izvješća koji se odnosi na razgraničenje kaznenog djela nasilja u obitelji od prekršajne odgovornosti sukladno Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na činjenicu da je člankom 1. Prekršajnog zakona propisano da: „Prekršaji i prekršajnopravne sankcije propisuju se samo za ona ponašanja kojima se tako povređuje ili ugrožava javni poredak, društvena disciplina i društvene vrijednosti zajamčene i zaštićene Ustavom Republike Hrvatske,

međunarodnim pravom i zakonima čija zaštita nije moguća bez prekršajnog sankcioniranja, a njihova se zaštita ne ostvaruje kaznenopravnom prisilom“. Nasuprot tome, člankom 1. Kaznenog zakona određeno je: “Kaznena djela i kaznenopravne sankcije propisuju se samo za ona ponašanja kojima se tako povređuju ili ugrožavaju osobne slobode i prava čovjeka te druga prava i društvene vrijednosti zajamčene i zaštićene Ustavom Republike Hrvatske i međunarodnim pravom da se njihova zaštita ne bi mogla ostvariti bez kaznenopravne prisile“. To razgraničenje, proizlazi dakle prvenstveno iz temeljnih odredbi oba Zakona. Nadalje, osnova razlikovanja između prekršaja i kaznenog djela nasilja u obitelji je u težini djela, kao i u intenzitetu radnje. Kod kaznenog djela radi se o teškom kršenju propisa o zaštiti od nasilja u obitelji te u posljedici koja se kod kaznenog djela sastoji u dovođenju člana obitelji u ponižavajući položaj ili izazivanju straha za sigurnost člana obitelji ili njemu bliske osobe. Budući da se kod prekršaja radi o kvantitativnom manjem stupnju nepravda, odnosno protupravnosti, na tijelima progona je, hoće li u konkretnom slučaju biti pokrenut kazneni ili prekršajni postupak. Težište je na težini djela kojima se krše propisi o zaštiti od nasilja u obitelji, o čemu će ovisiti primjena odgovarajućeg zakona. Uz navedeno, nasilje u obitelji je supsidijarno kazneno djelo te u svom zakonskom opisu sadrži klauzulu iz koje je razvidno da će se isto primjenjivati samo ako nisu ostvarena obilježja nekog drugog kaznenog djela za koje je propisana viša kazna i kojem zbog toga treba dati prednost. U tom slučaju kazneno djelo nasilja u obitelji ima pomoćni karakter u odnosu na drugo, primarno djelo i njihov međusobni odnos rješava se prema formuli *lex primaria derogat legi subsidiariae* (primarna odredba isključuje supsidijarnu). Tako će primjerice osuda za nasilje u obitelji biti isključena u slučaju da počinitelj prilikom nasilja u obitelji žrtvi nanese teške tjelesne ozljede jer teška tjelesna ozljeda kao teže djelo (propisana je kazna zatvora od jedne do osam godina, članak 118. stavak 2.) isključuje primjenu članka 179.a. Kaznenog zakona.

Vezano uz točku 12.1. „Kaznena djela počinjena zbog predrasuda prema osobama s invaliditetom“ u dijelu Izvješća koje se odnosi na počinjenje kaznenih djela prema osobama s invaliditetom zbog činjenice njihove invalidnosti, kao diskriminatornog motiva počinjenja, te s tim u vezi definiciju zločina iz mržnje na koju se pravobraniteljica u svom Izvješću poziva, Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako je isto definirano u članku 87. stavku 21. Kaznenog zakona, kao kazneno djelo počinjeno zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe.

Vezano uz točku 13. „Zdravstvo“ – 13.2. „Ortopedska i druga pomagala“ – podnaslov Podmirivanje troškova lijekova i pomagala koji nisu na listi/popisu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, u Izvješću pravobraniteljica navodi da bi posebno skupi lijekovi trebali biti dostupniji te da bi se donošenje odluke o financiranju posebno skupih lijekova trebalo donositi žurno. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske napominje da se postupak stavljanja lijekova na liste lijekova Zavoda, kao i stavljanje posebno skupih lijekova na Popis posebno skupih lijekova provodi u zadanim rokovima propisanim odredbama Pravilnika o mjerilima za stavljanje lijekova na osnovnu i dopunsku listu lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (Narodne novine, br. 80/13 i 12/14) i Pravilnika o mjerilima i načinu određivanja cijena lijekova na veliko i o načinu izvješćivanja o cijenama na veliko (Narodne novine, br. 83/13, 12/14, 69/14, 22/15 i 84/15) po točno utvrđenoj proceduri.

Nadalje, u Izvješću se navodi da bi se troškovi lijekova koji se ne nalaze na listama lijekova Zavoda i troškovi za ortopedska i druga pomagala koja nisu na Popisu pomagala, trebali plaćati iz sredstava Zavoda, što nije u skladu s važećim pozitivnim

zakonskim propisima niti bi Zavod trebao snositi troškove za lijekove ili pomagala koja nisu u standardu prava koja se osiguravaju iz sredstava Zavoda.

Također, spominje se moguća „diskriminacija u kriterijima koje je postavio Zavod, a odnose se na dobivanje lijekova za multiplu sklerozu“, pri čemu Vlada Republike Hrvatske ističe da se na osnovnoj listi lijekova Zavoda nalaze lijekovi za liječenje relaps remitentnog oblika multiple skleroze. Osigurane osobe Zavoda mogu ostvariti pravo na te lijekove temeljem odobrenja bolničkog povjerenstva za lijekove, ako zadovoljavaju propisane kriterije iz indikacija na listi lijekova za pojedini lijek. Za promjenu kriterija za primjenu lijeka na teret Zavoda Hrvatsko neurološko društvo može uputiti prijedlog za izmjenom smjernice, što dosad nije učinjeno.

Glede lijeka Spinraza, Vlada Republike Hrvatske ističe da je nositelj odobrenja predao zahtjev za stavljanje lijeka na liste lijekova Zavoda te je redoviti postupak, sukladno važećem Pravilniku o mjerilima za stavljanje lijekova na osnovnu i dopunsku listu lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, u tijeku. No, dok lijek nije stavljen na važeću listu lijekova Zavoda, Vlada Republike Hrvatske nije u mogućnosti komentirati način ostvarivanja prava na isti.

Glede lijeka Dinutuksimab, Vlada Republike Hrvatske ističe da lijek nije na listi lijekova niti je nositelj odobrenja podnio zahtjev za stavljanje istog na liste lijekova Zavoda.

Nadalje, a u vezi lijekova za epilepsiju koji bi se po preporuci pravobraniteljice, a temeljem pritužbe Udruge OKO uvrstili na osnovnu listu lijekova Zavoda, Vlada Republike Hrvatske ističe da na dopunskoj listi Zavoda postoje generičke paralele lijekova od kojih su cjenovno povoljniji lijekovi na osnovnoj listi lijekova te kliničke paralele lijekova za koje postoje lijekovi na osnovnoj listi lijekova Zavoda koji se primjenjuju u istim indikacijama.

U odnosu na dio Izvješća koji se odnosi na točku 14. „Rane intervencije i djecu s teškoćama u razvoju“, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na sljedeće:

Sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi rana intervencija je socijalna usluga koja obuhvaća stručnu poticajnu pomoć djeci i stručnu i savjetodavnu pomoć njihovim roditeljima, uključujući i druge članove obitelji te udomitelja za djecu, kod nekog utvrđenog razvojnog rizika ili razvojne teškoće djeteta. Rana intervencija pruža se djeci i roditeljima, odnosno udomiteljima za djecu u njihovoj obitelji ili kod pružatelja usluge, radi uključivanja djeteta u širu socijalnu mrežu, ako se takva usluga ne osigurava u okviru zdravstvene djelatnosti. Rana intervencija pruža se djetetu kod kojeg je u ranoj dobi utvrđeno odstupanje u razvoju, razvojni rizik ili razvojne poteškoće, u pravilu do navršene 3. godine života, a najdulje do navršene 7. godine života djeteta. Ranu intervenciju može pružati dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici i drugi pružatelji usluga pod uvjetima propisanim Zakonom o socijalnoj skrbi. Rana intervencija može se pružati u obitelji korisnika, odnosno u udomiteljskoj obitelji te kod pružatelja usluga, a kroz Zakon o socijalnoj skrbi može se priznati u trajanju do pet sati tjedno. Ranu intervenciju u djetinjstvu čine multidisciplinarni postupci od rođenja do dobi od 6 godina, ili do polaska u školu. Kao faze u procesu rane intervencije uobičajeno se navode identifikacija, detekcija, dijagnostika, edukacijsko-rehabilitacijski tretman, savjetovanje. Važno je napomenuti da rana intervencija ne počinje postavljanjem dijagnoze, upravo stoga jer je put do konačne dijagnoze često veoma dug i neizravan. S ranom intervencijom

započinje se i prije postavljanja medicinske dijagnoze. Ona mora započeti u trenutku kada se uoči postojanje prvih mogućih znakova razvojnog odstupanja u razvoju djeteta.

Uslugu rane intervencije u sustavu socijalne skrbi pruža 16 ustanova kojima je osnivač Republika Hrvatska, 18 ustanova i organizacija civilnog društva s kojima Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku ima sklopljen ugovor o pružanju socijalnih usluga, 13 organizacija civilnog društva koje kroz projekte i trogodišnje programe pružaju ovu uslugu.

Usluga se osigurava i u sklopu usluge smještaja i usluge boravka (cjelodnevnog ili poludnevnog) kroz koje se pruža niz različitih usluga koje velikim dijelom, kada govorimo o djeci od 6, odnosno 7 godina, obuhvaćaju i uslugu rane intervencije koju pružaju edukacijski rehabilitatori, logopedi, psiholozi, fizioterapeuti i ostali stručnjaci. Sukladno navedenom potrebno je istaknuti da je broj djece kojima se u sustavu socijalne skrbi osigurava ova usluga znatno veći od broja koji je naveden u Izvješću.

Pored navedenoga, uslugu rane intervencije pružaju i 34 zdravstvene ustanove (klinički bolnički centri i opće bolnice) i ustanove za odgoj i obrazovanje djece predškolske dobi.

Vlada Republike Hrvatske izuzetno cijeni napore svih resora u svrhu zajedničkog unaprjeđenja osiguravanja pristupačnosti ovoj usluzi svjesna njezinog iznimnog značaja za djecu s teškoćama u razvoju i njihove obitelji. Kako bi se ovu uslugu učinili dostupnijom, ista je definirana kao najveći prioritet na natječaju za korištenje sredstava iz državnog proračuna i Europskog socijalnog fonda u svrhu širenja mreže usluga u zajednici.

U odnosu na dio Izvješća koji se odnosi na točku 14.1. „Autizam“ pravobraniteljica je alarmantnim ocijenila stanje u Slavoniji ignorirajući činjenicu da je upravo na tom području učinjeno sljedeće:

Sporazumom, potpisanim u listopadu 2015. godine između Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva zdravlja, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Osječko-baranjske županije i Grada Osijeka, regulirano je osnivanje Centra za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju u Osijeku. Osnivač Centra su Osječko-baranjska županija i Grad Osijek.

Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju u kojem će biti osigurane sve usluge za djecu, mlade i odrasle osobe s poremećajem iz autističnog spektra dobio je Rješenje Ministarstva znanosti i obrazovanja o promjeni naziva i djelatnosti iz Škole za osposobljavanje Vinko Bek u navedeni Centar te je u tijeku završetak njegove adaptacije i opreme kako bi u rujnu 2018. godine mogao započeti s radom. Kompletnu opremu potrebnu Centru sufinanciraju Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (40%), Ministarstvo znanosti i obrazovanja (15%), Ministarstvo zdravstva (15%), Grad Osijek (10%) i Osječko-baranjska županija (20%). Sredstva potrebna za pružatelje usluga osiguravat će se također u državnom proračunu sukladno nadležnosti pojedinog tijela nad uslugama za korisnike kojima će ove usluge biti priznate u Osječko-baranjskoj županiji i široj regiji u skladu s ugovorom kojim će se urediti međusobna prava i obveze između Centra i ministarstava.

Vlada Republike Hrvatske naglašava da je iz Izvješća vidljivo da pravobraniteljica nije uzela u obzir ni sljedeće činjenice iako je o tome informirana putem kontinuiranih odgovora na upite Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom od strane Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku:

S ciljem razvoja i osiguravanja pristupačnosti usluge rane dijagnostike i intervencije za djecu s poremećajima iz autističnog spektra, između Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva zdravstva, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta te UNICEF-a, u travnju 2014. godine potpisan je Sporazum o suradnji pri realizaciji tehničke podrške UNICEF-a za provedbu projekta „Rana dijagnostika i rana intervencija za djecu s poremećajima iz autističnog spektra“.

Spomenutim Sporazumom planirano je osnivanje 5 regionalnih centara na području Republike Hrvatske (2 Zagreb – Klinički bolnički centar Zagreb, Rebrow i Klinika za dječje bolesti, Klaićeva, 1 Osijek – Klinički bolnički centar Osijek, 1 Rijeka – Klinički bolnički centar Rijeka i 1 Split - Klinički bolnički centar) u kojima bi na području dijagnostike bili uključeni multidisciplinarni timovi sastavljeni od stručnjaka koji najbolje poznaju potrebe djece s poremećajem iz autističnog spektra iz različitih resora. Prvi dijagnostički centar za probir i dijagnostiku u obliku pilot projekta pokrenut je u Osječko-baranjskoj županiji, u Kliničkom bolničkom centru Osijek gdje je ju suradnji s UNICEF-om 8. rujna 2017. godine održan sastanak svih dionika. Na sastanku je predstavljen Nacionalni okvir za probir i dijagnostiku djece s poremećajem iz spektra autizma u djece dobi 0-7 godina u Republici Hrvatskoj te je razmatrana mogućnost osiguravanja usluge rane dijagnostike za ovu djecu. Nacionalni okvir za probir i dijagnostiku djece s poremećajem iz spektra autizma u djece dobi 0-7 godina u Republici Hrvatskoj odobrilo je Povjerenstvo za psihijatriju Ministarstva zdravstva, prethodno je održan sastanak sa svim dionicima u Kliničkom bolničkom centru Osijek, a UNICEF je organizirao GMCD edukaciju za pedijatre. Trajanje pilot projekta planirano je godinu dana nakon čega bi se pozitivna iskustva pilota prenijela na ostale planirane dijagnostičke centre. Budući da rana intervencija velikim dijelom pripada sustavu socijalne skrbi i da na području Osječko-baranjske županije nema odgovarajućeg pružatelja ove usluge, Centar za pružanje usluga u zajednici Klasje (ranije Dom za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi Klasje) spreman je preuzeti ulogu pružatelja usluge u suradnji i partnerstvu s organizacijama civilnog društva koje djeluju na ovom području kako bi ovu uslugu učinili pristupačnom djeci i njihovim roditeljima. Pružatelji usluge bit će osigurani uključivanjem postojećih stručnjaka u ustanovi i osiguravanjem novih korištenjem sredstava Europskog socijalnog fonda.

Širenje ove usluge u svrhu osiguravanja iste za potrebe županije i regije bit će moguće osigurati u Centru za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Osijek čiji početak rada se očekuje u rujnu 2018. godine. Navedene aktivnosti uključene su u sadržaj Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine kroz područja Život u zajednici i Zdravstvena zaštita.

U srpnju 2015. godine potpisan je Sporazum između Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, te gradova osnivača Rijeke i Splita, kojim je reguliran status Centra za autizam Zagreb i njegovih podružnica u Rijeci i Splitu, te je planirano osnivanje novih ustanova u Splitu i Rijeci. Temeljem navedenoga Sporazuma Rješenjem, od 25. siječnja 2017. godine odobren je početak rada Centra za autizam Split sa sjedištem u Splitu, Rendićeva 6. (početak rada 3. studenoga 2016. godine – Rješenje donijelo Ministarstvo znanosti i obrazovanja). Rješenjem od 16. ožujka 2017. godine

odobren je početak rada Centra za autizam Rijeka sa sjedištem u Rijeci, Stane Vončine 1. (početak rada 16. studenoga 2016. godine – Rješenje donijelo Ministarstvo znanosti i obrazovanja).

Prema podacima dobivenim iz Centra za autizam Rijeka ova ustanova u suradnji s Udrugom za skrb autističnih osoba Rijeka uslugu rane intervencije provodi od 2008. godine kao već treći trogodišnji program financiran od strane Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku. Navedenim programom je neposredno obuhvaćeno 390 korisnika s područja Grada Rijeke (202 korisnika), Primorsko-goranske županije (79 korisnika), s otoka Raba, Krka, Cresa, Malog Lošinja i Ilovika (31 korisnik), Gorskog Kotara (10 korisnika), Ličko-senjske županije (8 korisnika) i Istarske županije (60 korisnika). Centar za autizam Rijeka također vrlo uspješno surađuje s Kliničkim bolničkim centrom Rijeka u svrhu osiguravanja kvalitetne dijagnostike za djecu s poremećajem iz autističnog spektra.

Grad Zagreb također će, u svrhu osiguravanja usluga za osobe s poremećajem autističnog spektra starije od 21 godine, osnovati ustanovu koja će pružati usluge iz sustava socijalne skrbi kako bi ovi korisnici imali osigurane potrebne usluge i nakon odgojno obrazovnog razdoblja. U tu svrhu Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku preuzet će obvezu financiranja usluga iz sustava socijalne skrbi.

Vezano uz točku 15. „Odgoj i obrazovanje“ - 15.3 „Srednjoškolsko obrazovanje“, u Izvješću pravobraniteljice navedeno je: „Prema podacima Ministarstva znanosti i obrazovanja, u sustavu srednjoškolskog obrazovanja u sustavu inkluzivnog obrazovanja nalazilo se 6.245 učenika s teškoćama u razvoju. U strukovnim školama u programima za pomoćna zanimanja nalazilo se 1.265 učenika. Međutim, među ovim brojkama nema učenika koji se još školuju u centrima za odgoj i obrazovanje u ustanovama u sustavu socijalne skrbi, što je oblik segregacije učenika s teškoćama u razvoju, oblik školovanja koji u sljedećem razdoblju treba napustiti“.

Vlada Republike Hrvatske smatra kako u predmetnom Izvješću nisu točno interpretirani podaci Ministarstva znanosti i obrazovanja. Prema podacima iz e-matice (informacijskog sustava za upravljanje standardiziranim skupovima podataka iz sustava osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja), u školskoj godini 2017./2018. ukupno 6.245 učenika s teškoćama u razvoju se obrazuju u ustanovama nadležnim za izvođenje srednjoškolskih programa obrazovanja (uključujući i centre za odgoj i obrazovanje iz sustava socijalne skrbi), i to po: redovnom programu obrazovanja uz individualizaciju postupaka, prilagođenom programu obrazovanja, posebnom programu obrazovanja.

Najveći broj učenika s teškoćama u razvoju obrazuje se u srednjim školama po redovnom programu obrazovanja, uz individualizaciju postupaka (3.331). Nadalje, sukladno dokumentaciji nadležnih službi, 1.899 učenika s teškoćama u razvoju obrazuje se po prilagođenom programu, i to u srednjoj školi ili centru za odgoj i obrazovanje (uključujući i centre iz sustava socijalne skrbi koji imaju rješenje za izvođenje prilagođenih programa obrazovanja). Također, sukladno dokumentaciji nadležnih službi, 1.015 učenika s teškoćama u razvoju obrazuje se po posebnom programu obrazovanja za jedno od pomoćnih zanimanja, u redovnim školama ili u centrima za odgoj i obrazovanje (uključujući i centre za odgoj i obrazovanje iz sustava socijalne skrbi).

U istom poglavlju Izvješća navedeno je kako je važno ukloniti administrativne prepreke koje onemogućavaju učenicima s teškoćama u razvoju nastavak obrazovanja. Vlada Republike Hrvatske ističe kako iz primjera navedenoga u Izvješću ne proizlazi navedena tvrdnja. Naime, vezano uz konkretni slučaj naveden u Izvješću Vlada Republike Hrvatske napominje da je Ministarstvo znanosti i obrazovanja 20. rujna 2017. godine dopisom, klase: 602-03/17-06/00105, urbroja: 533-25-17-0004, odgovorilo na upit pravobraniteljice za osobe s invaliditetom vezan uz zahtjev učenika s teškoćama u razvoju koji je završio posebni program obrazovanja za zanimanje pomoćni krojač u Srednjoj školi – Centru za odgoj i obrazovanje iz Zagreba te je želio nastaviti obrazovanje u programu obrazovanje za zanimanje krojač u Centru za odgoj i obrazovanje „Slava Raškaj“ iz Zagreba.

Naime, sukladno članku 3. stavcima 1. i 2. Pravilnika o uvjetima i načinima nastavka obrazovanja za višu razinu kvalifikacije (Narodne novine, broj 8/16) obrazovanje radi stjecanja više razine kvalifikacije može se nastaviti, u pravilu, unutar istoga obrazovnog sektora u kojemu je stečeno prethodno strukovno obrazovanje, a može ga nastaviti učenik čiji prosjek ocjena svih razreda srednjega strukovnog obrazovanja u prethodno završenome strukovnom obrazovanju iznosi najmanje 3,50 zaokruženo na dvije decimale. Sukladno stavku 3. istoga članka Pravilnika ostvarivanje prava nastavka obrazovanja za višu razinu kvalifikacije uvjetuje se polaganjem razlikovnih odnosno dopunskih ispita koje određuje nastavničko vijeće srednje škole.

Nadalje, prema članku 4. stavku 1. istoga Pravilnika srednja škola koja organizira nastavak obrazovanja za višu razinu kvalifikacije obvezna je do 15. lipnja tekuće školske godine objaviti na mrežnim stranicama Škole programe obrazovanja za stjecanje više razine kvalifikacije. Slijedom navedenoga, škole koje planiraju organizirati nastavak obrazovanja za višu razinu kvalifikacije moraju u propisanom roku objaviti na mrežnim stranicama programe obrazovanja za stjecanje više razine kvalifikacije kako bi svi zainteresirani kandidati imali jednake obrazovne šanse za nastavkom obrazovanja.

Nadalje, sukladno članku 3. stavku 2. Pravilnika o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (Narodne novine, broj 24/15) primjerene programe odgoja i obrazovanja, dodatne odgojno-obrazovne i rehabilitacijske programe utvrđuje Stručno povjerenstvo ureda državne uprave u županiji nadležnog za poslove obrazovanja odnosno Gradskog ureda Grada Zagreba nadležnog za poslove obrazovanja (u daljnjem tekstu: Stručno povjerenstvo ureda) u postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta/učenika. Nadalje, sukladno stavku 3. istoga članka Pravilnika primjereni program odgoja i obrazovanja je nastavni plan i program i/ili kurikulum koji omogućava odgojno-obrazovno napredovanje učenika poštujući specifičnosti njegove utvrđene teškoće, specifičnosti njegova funkcioniranja i njegove odgojno-obrazovne potrebe. Prema stavku 4. istoga članka Pravilnika primjereni programi odgoja i obrazovanja učenika su: redoviti program uz individualizirane postupke, redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke, posebni program uz individualizirane postupke, posebni programi za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada uz individualizirane postupke.

Člankom 4. stavcima 1. i 2. istoga Pravilnika propisano je da primjerene programe osnovnog i srednjeg odgoja i obrazovanja utvrđuje Stručno povjerenstvo ureda, a pri utvrđivanju primjerenoga programa obrazovanja uzima se u obzir nalaz i mišljenje iz drugih postupaka utvrđivanja teškoća i razina potrebne potpore te sva medicinska, psihološka, edukacijsko-rehabilitacijska i druga dokumentacija koju roditelj/skrbnik podnese. Stavkom 3.

istoga članka Pravilnika propisano je da na prijedlog Stručnog povjerenstva ureda, rješenje o primjerenom programu obrazovanja donosi nadležni ured državne uprave u županiji nadležan za poslove obrazovanja, odnosno Gradski ured Grada Zagreba nadležan za poslove obrazovanja.

U konkretnom slučaju navedenom u Izvješću, Centar za odgoj i obrazovanje „Slava Raškaj“ iz Zagreba nije planirao organizirati nastavak obrazovanja na višu razinu kvalifikacije i nije u propisanom roku objavio na mrežnim stranicama programe obrazovanja za stjecanje više razine kvalifikacije. Ministarstvo znanosti i obrazovanja nije imalo zakonskih mogućnosti pozitivno riješiti zamolbu učenika s teškoćama u razvoju koji je završio posebni program obrazovanja za zanimanje pomoćni krojač u Srednjoj školi – Centru za odgoj i obrazovanje iz Zagreba te je želio nastaviti obrazovanje u programu obrazovanje za zanimanje krojač u Centru za odgoj i obrazovanje „Slava Raškaj“ iz Zagreba.

Vlada Republike Hrvatske zalaže se da svi učenici imaju jednake obrazovne šanse za nastavkom obrazovanja. Međutim, Vlada Republike Hrvatske smatra kako u konkretnom slučaju nije bila riječ o administrativnoj prepreci već zakonskoj prepreci, koja bi u neravnopravni položaj stavila ostale učenike.

Vežano uz točku 15.3. „Srednjoškolsko obrazovanje“, Vlada Republike Hrvatske upozorava da u stavku 6. rečenica: „Ulazak u srednjoškolsko obrazovanje za učenike s teškoćama u razvoju najčešće je u procjeni odgovarajućeg programa u postupku profesionalnog *orijentiranja*.“ treba glasiti: „Ulazak u srednjoškolsko obrazovanje za učenike s teškoćama u razvoju najčešće je u procjeni odgovarajućeg programa u postupku profesionalnog *usmjeravanja*“, s obzirom da je ispravan termin profesionalno usmjeravanje, a ne profesionalno orijentiranje. Nadalje, u istom stavku se navodi kako je zaprimljeno više pritužbi na postupke profesionalnog usmjeravanja, a koje se odnose na činjenicu da se u takvim procjenama i testiranjima ne osigurava odgovarajuća prilagodba za učenike s teškoćama u razvoju, zbog čega učenici sa specifičnim teškoćama mogu biti krivo procijenjeni i neodgovarajuće usmjereni u daljnje školovanje. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske smatra potrebnim naglasiti kako Hrvatski zavod za zapošljavanje, u okviru provedbe postupaka profesionalnog usmjeravanja učenika s teškoćama u razvoju, surađuje sa školama, zdravstvenim ustanovama i roditeljima te nastoji osigurati odgovarajuće prilagodbe i to u vidu individualnog testiranja i procjene, testiranja u malim grupama, produljenja vremena testiranja, odabira odgovarajućeg testnog sadržaja, uvećanja fonta teksta i sl.

Vežano uz točku 17.1. „Statistički podaci“, u poglavlju Mjere aktivne politike, u stavku 3., vežano uz iznos potpora za zapošljavanje, navodi se: „poslodavcu se pokriva 75% bruto II plaće i prijevoz, dok za ostale skupine potpora iznosi 5%“. Vlada Republike Hrvatske ističe da navedeni podatak za ostale skupine potpora iznosi 50%, a ne 5%.

Vežano uz točku 18.1. „Pristup dobrima i uslugama“ – Preporuka, Vlada Republike Hrvatske ističe da sva tijela državne uprave kao i javne ustanove u njihovoj nadležnosti kontinuirano poduzimaju aktivnosti radi otklanjanja barijera u poslovnim objektima u vlasništvu, a u kojima posluju u skladu s raspoloživim financijskim sredstvima. Također, i nadalje će nastojati uz pomoć sredstava iz EU fondova osigurati potpunu pristupačnost prostorima za korisnike njihovih usluga.

Vezano uz točku 18.2.1. „Cestovni prijevoz“, u Izvješću je pravobraniteljica skrenula pozornost na pravo na znak pristupačnosti i nepropisno parkiranje na označenim parkirališnim mjestima za osobe s invaliditetom. Sukladno Zakonu o sigurnosti prometa na cestama (Narodne novine, br. 67/08, 48/10, 74/11 i 80/13) tijelo nadležno za provedbu navedenoga zakona je Ministarstvo unutarnjih poslova. Prema članku 40. stavku 3. Zakona propisano je da izgled znaka pristupačnosti, uvjete za njegovo izdavanje, način obilježavanja parkirališnog mjesta te prava koja se na temelju njega mogu ostvariti, propisuje ministar nadležan za zdravstvo u suglasnosti s ministrom nadležnim za poslove prometa. U navedenom slučaju Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture u ovom slučaju daje samo suglasnost na pravilnik te nema direktne ovlasti za izmjenu pravilnika. Pod istom točkom istaknuta je tema prava na oslobađanje plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta i cestarine. Prema mišljenju i preporuci pravobraniteljice, javlja se problem kod načina ostvarivanja tih prava, odnosno činjenice kako ta prava prate automobil, a ne osobu s invaliditetom. Također, istaknuto je i pitanje osoba s invaliditetom koje nemaju automobil u svojem vlasništvu te roditelja djece s teškoćama u razvoju koji moraju prepisati vlasništvo automobila na djecu kako bi ostvarili navedena prava. Vlada Republike Hrvatske ističe kako je pri Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture u tijeku osnivanje međuresorne radne skupine za izmjenu Pravilnika o postupku i načinu ostvarivanja prava na oslobađanje plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta i cestarine (Narodne novine, broj 136/11), u okviru koje će se raspravljati i o spomenutoj problematici u svrhu rješavanja iste.

Vezano uz točku 19. „Neovisno življenje i život u zajednici“, navodi se da je vidljiv pogrešan smjer nadležnog ministarstva u provođenju politike deinstitucionalizacije s ciljem osiguravanja života u zajednici osobama s invaliditetom povećavajući broj korisnika koji se smještavaju u udomiteljske obitelji ili obiteljske domove jer smatraju da je ovakav oblik skrbi neprihvatljiv za odrasle osobe s invaliditetom i u neskladu s obvezama iz članka 19. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom UN-a te da je to jasno poručio i Odbor za prava osoba s invaliditetom u svom komentaru na Inicijalno izvješće Republike Hrvatske o provedbi Konvencije.

Vlada Republike Hrvatske ističe da je sukladno Zakonu o udomiteljstvu, udomiteljstvo oblik skrbi izvan vlastite obitelji kojim se djetetu ili odrasloj osobi osigurava smještaj i skrb u udomiteljskoj obitelji. Udomiteljstvo u Republici Hrvatskoj provodi se sukladno načelima socijalne skrbi i načelima obiteljskog okruženja, održivosti socijalnih veza i uključenosti korisnika. Korisnik udomiteljstva ostvaruje osnovnu i specifičnu skrb i potporu u udomiteljskoj obitelji koja je njemu poticajno i pozitivno obiteljsko okruženje. Smještajem korisnika u udomiteljsku obitelj korisnik postaje ravnopravni član obitelji. Korisnik udomiteljstva upućuje se na smještaj u udomiteljsku obitelj u lokalnoj zajednici radi održivosti obiteljskih i drugih socijalnih veza i očuvanja postignute razine njegove socijalne uključenosti osim ako to nije u njegovu interesu ili na tom području nema udomiteljske obitelji. Korisnik udomiteljstva ima aktivnu ulogu u zadovoljavanju svojih potreba, a potrebne usluge mu osiguravaju povezani i koordinirani pružatelji usluga u lokalnoj zajednici. Pri utvrđivanju okolnosti za smještaj korisnika u udomiteljsku obitelj vodi se potrebama korisnika, odnosno ciljevima individualnog plana.

Udomiteljstvo je jedna od izvaninstitucionalnih usluga u sustavu socijalne skrbi kojom se prevenira institucionalizacija i osigurava život u zajednici za korisnike ove usluge. Prema Godišnjem statističkom izvješću o primijenjenim pravima socijalne skrbi, pravnoj zaštiti djece, mladeži, braka, obitelji i osoba lišenih poslovne sposobnosti te zaštiti tjelesno ili mentalno oštećenih osoba u Republici Hrvatskoj za 2016. godinu, evidentirano je

3.049 udomitelja: 1.492 udomiteljske obitelji za djecu i mladež, od kojih 505 udomiteljskih obitelji ima status srodničkog udomitelja i 1.557 udomiteljskih obitelji za odrasle i starije osobe, od kojih 220 ima status srodničkog udomitelja. U udomiteljskim obiteljima za djecu i mladež smješteno je 2.342 korisnika, a u udomiteljskim obiteljima za odrasle i starije osobe smješteno je 4.459 korisnika. U odnosu na 2015. godinu možemo govoriti o povećanju za 149 korisnika usluge udomiteljstva, dok je broj korisnika na smještaju u domovima smanjen i to za 744 korisnika te je većina njih u programu organiziranog stanovanja uz podršku što je također izvaninstitucijska usluga.

U istoj točki Izvješća pravobraniteljica navodi da je uočena nedovoljna iskorištenost EU fondova što je jedna od zapreka za jači zamah procesa transformacije i deinstitucionalizacije te razvoja usluga u zajednici.

U vezi s ovim navodom Vlada Republike Hrvatske napominje da Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku kontinuirano provodi proces transformacije domova u sustavu socijalne skrbi i deinstitucionalizaciju korisnika usluga smještaja, te u tu svrhu koristi sredstva Europskih fondova. Za provedbu projekata iz Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF) i Europskog socijalnog fonda (ESF), u protekloj godini odobreno je 60.469.279,30 kuna. Do 28. veljače 2018. godine pristiglo je 6 prijava domova socijalne skrbi na ERDF ukupne vrijednosti 62.939.344,34 kuna, te dvije prijave na ESF ukupne vrijednosti 11.997.537,90 kuna. Slijedom navedenog, a temeljem podataka Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, nakon zatvaranja sva tri poziva iz prve faze provedbe specifičnog cilja 9a3, u evaluaciju je ušlo još 12 projektnih prijava, a nakon ugovaranja poziv 9a3.2 će doseći stopu ugovaranja preko 70%.

Vezano uz točku 19.1. „Usluge u zajednici“, pravobraniteljica postavlja pitanje donošenja zakonodavne regulative usluge osobne asistencije i pristupačnosti ovih usluga svima kojima su potrebne. Budući da u Izvješću nije vidljiv podatak o širenju ove usluge Vlada Republike Hrvatske izvještava o sljedećem:

U programu osiguravanja usluge osobne asistencije, u proteklih godinu dana sredstva i broj korisnika kontinuirano su se povećavali korištenjem više izvora financiranja počevši od državnog proračuna Republike Hrvatske, dijela prihoda od igara na sreću i sredstava Europskog socijalnog fonda (ESF).

Povećanjem financijske alokacije u okviru ESF natječaja, vrijednost poziva za projekte povećana je s 90.000.000,00 kuna na 115.000.000,00 kuna. Korištenjem ovih sredstava za dvogodišnju provedbu programa uključene su ukupno 892 osobe s invaliditetom kojima je osigurana usluga osobnog asistenta, zaposleno je 16 tumača prevoditelja znakovnog jezika i 11 videćih pratitelja (u proteklom razdoblju 509 korisnika usluge osobnog asistenta). Projekti unutar ove dodjele bespovratnih sredstava pridonijet će jačanju socijalnog uključivanja osoba s invaliditetom kroz daljnji razvoj i povećanje kvalitete usluge osobne asistencije, tumača/prevoditelja znakovnog jezika i videćeg pratitelja. Uslugama osobne asistencije unaprjeđuje se kvaliteta života osoba s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta među koje su uključene i osobe s intelektualnim i mentalnim oštećenjima, dok se istodobno povećava broj zaposlenih osoba, njihovim zapošljavanjem kao osobnih asistenata, tumača prevoditelja znakovnog jezika i videćih pratitelja.

U kontinuitetu se i bez prekida, provodi i nastavak osiguravanja usluge osobne asistencije sredstvima iz državnog proračuna i dijela prihoda od igara na sreću te je time osigurano 39.785.000,00 kuna za 135 udruga. Na osnovu toga za 644 osobe s invaliditetom osiguravaju se usluge osobnih asistenata, usluge tumača/prevoditelja hrvatskog znakovnog jezika za gluhe i gluhoslijepe osobe pružaju 64 tumača znakovnog jezika, te 23.5 videćih pratitelja za slijepe osobe.

Usluga osobne asistencije u Hrvatskoj je tako, prema posljednjim podacima osigurana za ukupno 1536 korisnika, zaposleno je 80 tumača znakovnog jezika i 35 videćih pratitelja. U odnosu na prethodno razdoblje bilježi se ukupno povećanje usluge osobne asistencije za više od 350 korisnika.

Vezano uz točku 19.3. „Inspekcijski nadzor nad radom pružatelja usluga“, Vlada Republike Hrvatske daje sljedeće očitovanje na navode u Izvješću:

Inspekcijske nadzore provode viši inspektori socijalne skrbi koji ispunjavaju uvjete propisane odredbom članka 224. stavka 2. Zakona o socijalnoj skrbi (Narodne novine, br. 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17 i 130/17). Nadalje, nadzori se provode sukladno propisanim zakonima i pravilnicima između ostalih i: Zakona o općem upravnom postupku (Narodne novine, broj 47/09), Pravilnika o sadržaju i načinu provođenja inspekcijskog nadzora u djelatnosti socijalne skrbi (Narodne novine, broj 66/15), Pravilnika o minimalnim uvjetima za pružanje socijalnih usluga (Narodne novine, br. 40/14 i 66/15), Pravilnika o standardima kvalitete socijalnih usluga (Narodne novine, broj 143/14), Pravilnika o vođenju evidencije i dokumentacije pružatelja socijalnih usluga, te načinu i rokovima za dostavu izvješća (Narodne novine, broj 100/15).

Inspekcijski nadzor provodi se nad zakonitošću rada, kao i nad stručnim radom pružatelja socijalnih usluga kroz: uvid i analizu propisane evidencije i dokumentacije, metode, oblike i postupke rada stručnih radnika, brigu o zdravlju, njegu i zbrinjavanje, psihosocijalnu rehabilitaciju, radnu terapiju, poštivanje osobnosti i dostojanstva korisnika, emocionalni razvoj i usvajanje socijalno vrijednosnog sustava poštivanje kućnog reda, uključenost članova obitelji korisnika u proces psihosocijalne rehabilitacije, uključivanje korisnika u lokalnu zajednicu, uvažavanje privatnosti korisnika, pritužbeni postupci korisnika i rješavanje istih, dostupnost informacija i mogućnost slobodne komunikacije, sustav zagovaranja prava korisnika. Posebno se provode individualni i grupni razgovori s korisnicima i radnicima, po potrebi se izrađuju ankete za korisnike (sukladno problematici i strukturi korisnika) i radnike, koje se posebno obrađuju. Također se vrši uvid u socijalnu i medicinsku dokumentaciju korisnika (općeg i specifičnog zdravstvenog stanja i funkcioniranja te opterećenost terapijama), što doprinosi objektivnom sagledavanju problematike korisnika. Napominjemo da se pojedini inspekcijski nadzori kod pružatelja socijalnih usluga provode i po nekoliko dana ovisno o broju korisnika, vrsti usluga i drugim specifičnostima, vrši se uvid i analiza svih usluga koje se pružaju, a vrlo često se i utvrđuju činjenice iz predstavki i pritužbi koje su prosljeđene od strane građana, korisnika ili državnih tijela.

Inspekcijski nadzori nisu primarno usmjereni na slučajeve nasilja i zlostavljanja, iako je razvidan porast istoga, već se posebno utvrđuju poštivanja ljudskih prava, dostojanstva i prava na privatnost ranjivih skupina. Tijekom inspekcijskih nadzora viši inspektori uvijek upozoravaju pružatelje usluga na poštivanje i provođenje standarda kvalitete socijalnih usluga, posebno standarda odlučivanja i samoodređenja, na način da se korisnici osnažuju kroz mogućnost donošenja odluka i izbora u aspektima vlastitog života, kao i

sudjelovanje i uključivanje unutar zajednice, a što se tijekom nadzora razrađuje i analizira na konkretnim primjerima pojedinih korisnika. Vlada Republike Hrvatske napominje, da se odgovorne osobe upozoravaju na propuste, ali se također i savjetuju kako da najbolje savladaju određene probleme. Razvidna je problematika pružatelja usluga za manjkom izvršitelja, radnika, tako da se korisnicima ponekad ne pružaju adekvatne usluge socijalne rehabilitacije kao i usluge organiziranog provođenja slobodnog vremena. Također su utvrđene poteškoće pri izradi individualnih planova pružanja usluga koji se trebaju izrađivati uz aktivno sudjelovanje korisnika, a u kojem bi bile utvrđene ukupne potrebe korisnika s jasnim ciljevima i načinima provedbe. Ukoliko su inspekcijskim nadzorima utvrđene veće nepravilnosti u pružanju usluga, posebno vezanih za zaštitu ljudskog dostojanstva i prava (u svim segmentima), osim rješenja s naređenim mjerama i rokom za izvršenje istih, planiraju se i provode kontrolni nadzori. Viši inspektori su državni službenici različitih zvanja (pravnik, socijalni radnik, socijalni pedagog, psiholog, edukacijski rehabilitator), koji konstantno prate izmjene, dopune i donošenje svih zakona i pravilnika koji utječu na pružanje socijalnih usluga, kao i dostignuća (posebno vezano za pojedine struke), kroz stalne edukacije obzirom da su na isto obvezni.

Obzirom na preporuku pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za donošenje podzakonskih propisa o primjeni mjera prisile u ustanovama socijalne skrbi, evidenciji o primjenama prisile, Vlada Republike Hrvatske napominje da su pružatelji socijalnih usluga temeljem programa aktivnosti za sprječavanje nasilja među djecom i mladima koji je donijela Vlada Republike Hrvatske 2004. godine bili obvezni donijeti Sigurnosne i zaštitne programe i protokole postupanja u kriznim situacijama. Kroz isto se osigurava promicanje ljudskih prava štiteći svaku osobu od svih oblika nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, te vrši procjenu rizika. Nadalje, propisanim standardom kvalitete socijalnih usluga (standard broj 9-restriktivni postupci propisano je da pružatelj usluge mora imati pisane smjernice i upute pri provođenju restriktivnih postupaka i ograničavanja kretanja), restriktivni postupci se provode u situacijama zaštite zdravlja i sigurnosti ili izbjegavanja rizika za druge korisnike.

Inspekcijskim nadzorima utvrđeno je da pružatelji socijalnih usluga vezano za postupke sputavanja pojedinih korisnika, uglavnom imaju izrađene Protokole o sputavanju korisnika kojim se utvrđuje primjena ograničavanja osoba, načine i postupke istoga, a koji se provodi uz odobrenje liječnika psihijatra unaprijed utvrđenim postupkom, a iznimno u nepredviđenim situacijama Protokolom su razrađeni postupci prilikom ograničavanja/sputavanja, nepredviđene situacije, razlozi (zdravstveni ili sigurnosni), te sredstva kojima se isto vrši, te se za isto vodi lista praćenja. Ukoliko pojedini pružatelji primjenjuju neke od oblika sputavanja/ograničavanja, a za isto nemaju evidenciju i pisane smjernice isti se upozoravaju, te im se daju naputci za izradu istoga. Ovo se u velikoj većini odnosi na privatne ili manje pružatelje usluga.

Vlada Republike Hrvatske napominje da u svom radu viši inspektori osim što provode inspekcijski nadzor nad zakonitošću i stručnošću rada, u velikoj mjeri prosljeđuju pružateljima usluga primjere dobre prakse na terenu, a radi kvalitetnijeg i učinkovitijeg pružanja usluga.

Sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi inspektori u obavljanju inspekcijskih nadzora samostalno vode postupak, donose rješenja i poduzimaju mjere u okviru prava, dužnosti i ovlasti propisanim istim. Nitko ne smije koristeći se službenim položajem ili na drugi način, inspektorima naređivati, sprječavati ga ili ometati ga u provedbi nadzora i poduzimanju mjera za koje je ovlašten. Stoga navod iz Izvješća da inspekcija nije neovisna i

odgovorna, smatra se netočnim, a nedostatan broj inspektora, u 2017. godine povećao se za 100%, iako se i dalje smatra nedovoljnim. Što se tiče sankcioniranja odgovornih osoba, za iste su Zakonom o socijalnoj skrbi propisane odredbe koje se odnose na provođenje utvrđivanja odgovornosti od strane nadležnog tijela, na podnošenje optužnog prijedloga radi pokretanja prekršajnog postupka ili kaznene prijave za pokretanje kaznenog postupka, obavještavanje nadležnih komora i sl.

Vezano uz točku 19. „Primjereni životni standard i socijalna zaštita - 19.2. „Jedinstveno tijelo vještačenja“, Vlada Republike Hrvatske predlaže da se u poglavlju Statistički podaci za 2017. godinu, Stanje predmeta po područnim uredima za 2017. godinu, tablični pregled za Područni ured Varaždin izmijeni i glasi:

	UKUPNO	HZMO	HZZO	CZSS	UDU
ZAPRIMLJENO	8561	5102	536	2603	320
RIJEŠENO	8543	5015	507	2539	482

Vezano uz točku 19. „Primjereni životni standard i socijalna zaštita - 19.3. „Mirovinsko osiguranje“ u kojoj se navode pritužbe na nepriznavanje prava na invalidsku mirovinu, Vlada Republike Hrvatske ističe sljedeće:

Da bi se osiguraniku utvrdilo smanjenje radne sposobnosti, djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti na osnovi kojih se stječe pravo na profesionalnu rehabilitaciju, invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ili invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, kod osiguranika moraju postojati trajne promjene u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem. Radna sposobnost ocjenjuje se izvan sustava mirovinskog osiguranja, u Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: ZOSI), te na broj žalbi utječe ocjena, odnosno nalaz i mišljenja navedenog tijela na osnovi kojeg Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: HZMO) donosi rješenje.

Što se tiče prigovora na dugotrajnost postupka, obzirom da je od 1. siječnja 2015. godine reorganiziran sustav vještačenja radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja, postupak vještačenja provodi ZOSI, a reviziju nalaza i mišljenja o invalidnosti u postupku za ostvarivanje prava obavlja Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava. HZMO nakon ocjene radne sposobnosti donosi rješenje o pravu. U povodu zahtjeva osiguranika HZMO donosi rješenja u roku propisanim ZUP-om. Međutim, u pojedinim slučajevima, u kojima se odlučuje o pravima na osnovi smanjene radne sposobnosti, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti na osnovi kojih se stječe pravo na profesionalnu rehabilitaciju, invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ili invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, prekoračuje se rok u kojem se u povodu zahtjeva donosi rješenje, zbog provođenja postupka vještačenja koje obavlja ZOSI.

Vezano za prijedlog izmjena članka 100. Zakona o mirovinskom osiguranju, Vlada Republike Hrvatske ističe da je korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad i korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti dana mogućnost da mu se, kada ispuni uvjete za starosnu, prijevremenu starosnu mirovinu i invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, prizna pravo na starosnu, prijevremenu starosnu mirovinu i invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti. Naime, korisnik invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad i korisnik invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, koji nastavi raditi

na drugom poslu prema preostaloj, odnosno smanjenoj radnoj sposobnosti ili naknadno stupi u osiguranje i po toj osnovi navrši najmanje jednu godinu staža osiguranja, može ostvariti, odnosno može mu se priznati pravo na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, ako za to ispunjava uvjete.

Korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad i korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, neovisno o tome je li se nakon stjecanja prava na tu mirovinu zaposlio, odnosno stekao svojstvo osiguranika, može se priznati pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti pod uvjetom da mu se utvrdi potpuni gubitak radne sposobnosti i da ispunjava uvjet staža.

Glede primjedbe da je odredba u vezi s priznavanjem prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti i određivanju visine mirovine nepravedna, Vlada Republike Hrvatske napominje da je za invalidsku mirovinu osigurani slučaj dan nastanka invalidnosti, stoga se uvjeti za priznavanje prava na mirovinu i visinu mirovine utvrđuje na osnovi mirovinskog staža navršenog do toga dana i pravo na mirovinu priznaje se u pravilu s danom utvrđene invalidnosti. Ako je riječ o potpunom gubitku radne sposobnosti, isplata mirovine stavlja se u tečaj nakon prestanka osiguranja.

Prijedlog da se mirovine usklađuju samo prema rastu plaća kako je to bilo propisano prije uvođenja reforme u mirovinski sustav, nije prihvatljiv, jer bi se time narušila održivost postojećeg sustava mirovinskog osiguranja.

Vezano uz navode o nedostatnom informiranju osoba s invaliditetom od strane djelatnika, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u cilju približavanja osiguranicima i korisnicima mirovina te otvaranja javnosti i smanjenja broja pritužbi, HZMO poduzeo niz mjera radi informiranja osiguranika i korisnika mirovina, kao što su besplatni otvoreni telefon, web stranica, Pozivni centar, pristup podacima o osiguranju, prethodno kompletiranje podataka i informativni izračun mirovine te pravni savjetnik za stranke.

Vlada Republike Hrvatske posebno ističe, vezano uz primjedbe i prijedloge koji se odnose na potrebu izmjena Zakona o mirovinskom osiguranju, da će se tijekom ove godine provesti sveobuhvatna mirovinska reforma te će se u okviru toga razmotriti sva bitna pitanja od interesa za sadašnje i buduće umirovljenike, pa tako i pitanja koja se odnose na prava iz mirovinskog osiguranja s osnova invalidnosti.

Vezano uz točku 19. „Primjereni životni standard i socijalna zaštita - 19.1. „Socijalna skrb“, Vlada Republike Hrvatske napominje da tvrdnja koja govori da stopa rizika od siromaštva najviše pogađa upravo nezaposlene i radno nesposobne nije točna jer starije osobe su u najvećem riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti ili su u teškoj deprivaciji ili žive u kućanstvima s niskim intenzitetom rada (Državni zavod za statistiku, 2016). Gledajući podatke u Anketi o dohotku stanovništva 2016. godine stopa rizika od siromaštva u 2016. najviša je u osoba u dobi 65 ili više godina te iznosi 28,0%. pri čemu stopa rizika od siromaštva u žena iznosi 30,8%, a u muškaraca 23,8%.

Vezano uz dio Izvješća koji se odnosi na preporuku pod točkom 19.1. „Socijalna skrb“ - Inkluzivni dodatak, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u tijeku prikupljanje podataka na nacionalnoj razini od strane Ministarstava za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku i od strane svih ureda državne uprave u županijama za izradu objedinjenog kataloga o pravima osoba s invaliditetom i za izradu analize postojećih prava,

usluga, potpora i olakšica u različitim sustavima koja se ostvaruju temeljem invaliditeta u svrhu izrade prijedloga prava na inkluzivni dodatak, s obzirom da osobe s invaliditetom temeljem svog invaliditeta ostvaruju prava i olakšice u različitim sustavima.

U Izvješću, pod točkom 26. „Opće i financijsko poslovanje“ - 26.1. „Financijsko poslovanje“, navedeno je kako je financijski plan za 2017. godinu iznosio 3.932.560,00 kuna, a izvršenje 3.496.984,00 kuna. Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost kako je u istoj točki pod naslovom Obrazloženje pojedinih skupina rashoda i izdataka pogrešno napisan ukupan iznos planiranih sredstava proračuna za 2017. godinu, te je potrebno navesti ispravan iznos planiranih sredstava u 2017. godini.

U svezi dostavljene Izjave o fiskalnoj odgovornosti za 2017. godinu i pripadajućem Upitniku o fiskalnoj odgovornosti, Vlada Republike Hrvatske napominje kako je člankom 12. Uredbe o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila (Narodne novine, br. 78/11, 106/12, 130/13, 19/15 i 119/15) propisano da čelnici obveznika koji su izravno odgovorni Hrvatskome saboru dostavljaju navedenu dokumentaciju uz godišnje Izvješće o radu, radi provjere njihova sadržaja.

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom postupila je sukladno obvezi koju ima temeljem Zakona o fiskalnoj odgovornosti (Narodne novine, br. 139/10 i 19/14) i Uredbe o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila te je uz Izvješće o radu za 2017. godinu dostavila i Izjavu o fiskalnoj odgovornosti za 2017. godinu (obrazac Izjave 1a), odnosno popunjen Upitnik o fiskalnoj odgovornosti.

Na temelju postupka samoprocjene sustava nisu utvrđene slabosti i nepravilnosti pa stoga nije postojala obveza sastavljanja Plana otklanjanja slabosti i nepravilnosti i Izvješća o otklonjenim slabostima i nepravilnostima. Također, Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom nije u obvezi sastaviti Mišljenje unutarnje revizije o sustavu unutarnjih kontrola za područja koja su bila revidirana u 2017. godini jer nema obvezu ustrojavanja unutarnje revizije.

Vlada Republike Hrvatske napominje kako Ministarstvo financija prethodno navedeno mišljenje u vezi Izjave o fiskalnoj odgovornosti za 2017. godinu i pripadajućem Upitniku o fiskalnoj odgovornosti daje isključivo temeljem dostavljene dokumentacije uz Izvješće o radu pravobraniteljice za osobe s invaliditetom. Vlada Republike Hrvatske također ističe kako provjeru sadržaja Izjave o fiskalnoj odgovornosti i pripadajućeg Upitnika o fiskalnoj odgovornosti provodi Hrvatski sabor sukladno članku 12. stavku 3. Uredbe o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila.

Za svoje predstavnice, koje će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočne na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Nadu Murganić, ministricu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, te Mariju Pletikosu i Margaretu Maderić, državne tajnice u Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

PREDSJEDNIK

mr. sp. Andrej Plenković